

VIERDE WERELDBLAD

PB-PPIB-16019
BELGIE(N) - BELGIQUE

ATD = All Together for Dignity / Agir Tous pour la Dignité / **Samen voor waardigheid**
www.atd-vierde wereld.be / Nr. 203 / juni 2018 / Verschijnt vier maal per jaar

04 De ene burger
is de andere niet

06 Van verontwaardiging
naar nieuwe spelregels

09 "Mensen ontmoeten
duwt mij vooruit"

EDITO

DOMINO

Met een grote hardnekkigheid bleef deze man meewerken aan het tweejaarlijks rapport over de armoede. Ondertussen trok het OCMW zijn referentieadres in twijfel, wist hij nooit wat de dag van morgen zou brengen, en zelfs niet waar hij de nacht zou doorbrengen. Hij miste in deze achttien maanden bijna geen enkele vergadering.

Nochtans moest hij zich inspinnen voor deze vergaderingen: de rode draad volgen, de inzet begrijpen, zijn ideeën verzamelen en weldoordacht het woord nemen in een dialoog met beroepsmensen. Even zoveel moeilijke oefeningen, ongewoon voor deze man die niet kan lezen of schrijven. Maar stap voor stap had hij geleerd het woord te nemen, zijn invalshoek was origineel en er werd naar hem geluisterd.

Toen het rapport in januari gepubliceerd werd, was hij fier. Maar tegelijkertijd maakte hij zich zorgen om zijn metgezellen van de straat die voortdurend worstelen met het onmiddellijke. Hun woede is te groot voor een dialoog gericht op de toekomst. Ze worden gezien als onaangepaste en verloren mensen. Al kunnen zij er moeilijk vorm aan geven, ook in hen leeft de verontwaardiging en het verzet. Het tweejaarlijks rapport 'Burgerschap en armoede' moet nu gelezen en gebruikt worden, dan kan er ook voor hen iets veranderen. Meer hierover kan u lezen in het artikel 'De ene burger is de andere niet'.

Als we iets onrechtvaardig vinden is dat vaak omdat we botsen met spelregels, zegt Gie Van den Eeckhaut in dit nummer. Als docent en als medewerker van Socius onderzoekt hij hoe maatschappelijke vernieuwing mogelijk is.

Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen gaat voortdurend de baan op met zijn pleidooi om ieder kind een waardig bestaan te geven. Wat hij hoort en voelt tijdens die ontmoetingen probeert hij mee te geven aan de politiek en de maatschappij.

Zo groeien eilanden van verzet en worden hefbomen gesmeed die verandering mogelijk maken. Verzet begint niet met grote woorden, schreef de dichter Remco Campert. Er is een domino-effect:

Jezelf een vraag stellen

Daarmee begint verzet

En dan die vraag aan een ander stellen

Georges de Kerchove
Nationaal team

Uitgave van de Beweging
ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
(02) 647 92 25 / 647 99 00
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be
Internationaal: www.atd-fourthworld.org
Over de stichter: www.joseph-wresinski.org/nl
facebook.com/ATDVla

Verantwoordelijk uitgever:

Marijke Decuypere
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

IBAN: BE89 0000 7453 3685
BIC: BPOTBEB1

U kan ATD Vierde Wereld ook opnemen in uw testament. Bij een duolegaat gaat een deel van uw bezit naar uw erfgenamen en een ander deel naar ATD Vierde Wereld. De successierechten zijn dan lager en worden betaald door ATD Vierde Wereld.

MIJN PENSIOEN

“Hij heeft toch nog een mooie leeftijd bereikt” is de reactie van Josiane op het overlijden van Roger. Ik kijk bedenkelijk en frons mijn wenkbrauwen. Roger is op zijn 67’ste heengegaan en ik vind dit anno 2018 tamelijk jong. Eenzelfde verbaasde reactie lokte haar vriendin Claudine bij mij uit toen ze het volgende zei: “Ik trek me niets aan van de discussies rond het verhogen van de pensioenleeftijd. Ik zal al lang gestorven zijn vooraleer ik op mijn 66ste met pensioen kan. Kijk maar naar Christine en Patricia die dit jaar overleden, ze waren niet veel ouder dan ik.” Deze gedachten maken me duidelijk dat we in twee werelden leven. Gesprekken met vrienden flitsen voorbij. Hoe vaak hebben we het onderwerp ‘hervorming van de pensioenen’ niet aangesneden? Ontgoocheling omdat het met-pensioen-gaan uitgesteld moet worden, gezucht omdat drie of vijf jaar langer werken niet haalbaar lijkt, maar nooit kwam de opmerking “Die discussie gaat ons niet aan want er is veel kans dat we dan niet meer leven.”

Claudine, Josiane en ikzelf zijn leeftijdsgenoten: we zijn nog niet zo lang geleden senior geworden. Ik vertel Josiane dat ik verbaasd ben over haar opmerking. “Het grote verschil is,” reageert Josiane “dat wij in armoede opgroeiden en leven, en jij niet.” Ondanks een aantal maatregelen die medische be-

handelingen goedkoper maken, worden mensen in armoede vaak niet oud. Nochtans is er de verhoogde tegemoetkoming voor mensen met een laag inkomen. Het voordeel is dat je dan minder remgeld betaalt voor bepaalde voorgeschreven medicijnen maar lang niet voor alle. En dus blijft heel wat medicatie best duur en blijft de keuze tussen eten en medicijnen kopen bestaan. “De keuze is dan vlug gemaakt” zegt Josiane. Er is ook nog de maximumfactuur die ervoor zorgt dat gezondheidskosten bijna gratis zijn, maar dat geldt pas zodra je een maximumbedrag bereikt. Je moet dus zelf eerst voldoende medische kosten ophoesten “maar omdat we weinig of geen overschot hebben op het einde van de maand, passen we voor sommige medische kosten zoals naar de tandarts gaan of de kinesist raadplegen. En dus bereiken we dit maximumbedrag niet en kunnen ook geen gebruikmaken van de gratis zorgen daarna.”

Ik heb veel redenen om uit te kijken naar mijn pensioen en de tijd die eraan komt. Ik vind het onaanvaardbaar dat dit voor Josiane en Claudine anders is.

Marijke Decuyper

▲ Op 16 oktober 2017 organiseerde ATD Vierde Wereld Leuven een dialoogavond rond toegankelijke gezondheidszorg

Ongeveer 20 leden namen deel aan meer dan 30 werk- en overlegdagen ▲

DE ENE BURGER IS DE ANDERE NIET

Hoe 'colère' vorm kreeg in een rapport over burgerschap en armoede

"Jàren heb ik gevochten om mijn dochter zelf thuis te kunnen opvoeden. Toen ze na al die tijd in de pleegzorg op haar achttiende bij mij kwam wonen, was de vreugde vlug bekoeld. Mijn dochter had geen diploma en geen werk. Ze kon op een leefloon beroep doen, maar daardoor werd tegelijk mijn uitkering gekort tot het niveau van samenwonende. Het was financieel niet houdbaar en zorgde voor zware spanningen in huis. Hoe kon ik nu een zorgzame vader zijn? Moest ik haar dan het huis uit zetten?"

"Ik heb jaren op straat geleefd, en ik kan de tel niet bijhouden hoe vaak ik mijn identiteitskaart ben kwijt gespeeld: verloren, gestolen,... Als ik nu een nieuwe moet aanvragen kost me dat een fortuin, omdat er wegens herhaling nog boetes bovenop komen. Maar zonder kaart heb ik bijna nergens recht op: voor huisvesting, diensten, medische hulp,... Je bent dan meer een onzichtbaar spook dan een echte burger. Zo'n basispapier zou toch altijd en overal gratis moeten zijn!"

"Het is waar dat ik stommiteiten heb begaan, en dat de miserie waarin ik ben grootgebracht daar voor iets tussen zit. Ik heb dus een hele tijd in de gevangenis gezeten, maar volgens mij klopt het toch niet dat ook nog eens tien jaar mijn stemrecht afgepakt wordt. Hebben mensen zoals ik dan geen recht van spreken?"

Privacy

Het privéleven en keuzevrijheid zijn heilig voor wie de midelen heeft, maar wie van een uitkering afhankelijk is, moet ontzettend veel inmenging in z'n leven slikken. Dat brengt veel stress en kwaadheid mee. 'Waarom heeft u daar boodschappen gedaan? Er zijn toch goedkopere winkels!' En niet alleen kastickets en bankuittreksels worden gecontroleerd, ook de inhoud van de koelkast en de klerkast... Heb je te weinig, dan ben je onbekwaam of verwaarloos je je kinderen, heb je teveel dan heb je de aangevraagde hulp niet echt nodig... Help je je mindermobile buurman met gras maaien, dan ben je wellicht in het zwart aan het bijverdienen!

Het is een eindeloze lijst van ervaringen. Arme en rijke burgers worden in dit land niet op dezelfde manier behandeld. Hoe vaak horen we niet tijdens gesprekken en bijeenkomsten: Daar word ik nu zo koleirig van hè! Of Altijd dezelfde blabla. Er verbetert nooit echt iets! Mensen geraken 'gedégouteerd' van de politiek, verliezen het vertrouwen dat het nog goed komt, geraken er zelfs van overtuigd dat ze eigenlijk niet beter verdienen.

Aan de slag met deze feiten

Zo'n 20 leden van ATD Vierde Wereld (Nederlands- en Frans-talig) namen deel aan meer dan 30 werk- en overlegdagen, die geleid hebben tot het rapport 'Burgerschap en armoede'. Het is het negende tweejaarlijkse verslag van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, na het Algemeen Verslag over de Armoede (1994).

Eerst en vooral was er tijd en ruimte om 'onder ons' die pijnlijke ervaringen en frustraties te vertellen, en nauwkeurig neer te schrijven. Die verhalen waren soms zo krankzinnig absurd of mensonwaardig, dat het bij de andere deelnemers aan het overleg (bijvoorbeeld medewerkers van sociale-, huisvestings- of gezinsondersteunende diensten) stuitte op ongeloof en ze in verdediging gingen. De dialoog was niet altijd gemakkelijk. We moesten dus ook voorbeelden uit onze omgeving verzamelen en informatie toetsen om te kunnen aantonen dat die situaties écht en vaker en tot op vandaag voorkomen. Geraakt en gedreven door de getuigenissen en analyses, heeft het team van het Steunpunt ook alles uit de kast gehaald om dat aan te vullen met gegevens uit onderzoeken en recente wetsvoorstellen.

Al deze informatie werd door het Steunpunt en de deelnemers stap voor stap ondergebracht in hoofdstukken: vrijheid, gelijkheid, verantwoordelijkheid, huisvesting als cruciale sleutel om je rechten te doen gelden, de erkenning van ouders in armoede in hun capaciteiten en verantwoordelijkheden,... In de laatste fase moest de groep tientallen pagina's ontwerp-tekst doorworstelen: beschrijvingen van schandalige situaties, met inzichten over de oorzaken en knelpunten, en uiteindelijk ook de bijhorende uitwegen en goede praktijkvoorbeelden. En zich daarbij de vraag stellen: zijn de voorgestelde aanbevelingen wel voldoende verregaand en genuanceerd, zodat niemand er door de veranderingen op achteruit zal gaan?

Evalueren en publiceren

Voor de deelnemers was het een lastig proces, maar ze hebben er ook veel aan gehad: "Ik heb geleerd om uit te leggen

wat we willen op een manier dat de 'tegenpartij' er ook meer voor kan open staan, en niet door het met de vuisten op tafel slaand te eisen."

"We zaten aan tafel met vertegenwoordigers van diensten waarmee we meer dan eens slechte ervaringen hebben gehad. Tijdens het overleg heb ik ook nieuwe dingen van hen geleerd. Dat geeft me nu meer inzicht en vertrouwen, een andere houding die ik zal kunnen gebruiken als ik anderen in onze lokale groep of mijn buurt wil ondersteunen in hun gesprek met plaatselijke hulpverleners of diensten."

In het officieel verslag vinden de deelnemers veel terug van wat zij hebben aangebracht. "Er is dus toch echt naar ons geluisterd." "Ik kan het nog niet goed geloven: een arme sloeber als ik heeft iets te zeggen in deze maatschappij. Ik doe aan politiek!"

Open brief

Op 18 april riep ATD Vierde Wereld samen met meer dan 30 organisaties die aan het Verslag hebben meegewerkt, de Eerste minister en Minister-Presidenten in een open brief op om van dit Verslag een werkinstrument te maken. Het Steunpunt organiseerde een reflectievoormiddag over het 'statuut samenwonende' in de Senaat. De deelnemers willen er ook de vrijwilligers in de plaatselijke voedselbank mee aanspreken, verantwoordelijken van het OCMW, studenten,... Het is voor hen niet voldoende dat ze zelf veel van het overlegproces opgestoken hebben, ook niet dat hun naam achteraan in een officieel rapport prijkt, of dat er enkele krantenartikels aan gewijd zijn. Ze willen dat het gelezen en gebruikt wordt door anderen: door politici, door de vele beroepskrachten die in het leven van mensen in armoede tussenkomen, en vooral door al degenen die hun rechten nog niet voldoende kennen, en die al te vaak als tweederangsburgers bekeken en behandeld worden.

Vanessa Joos Malfait

▲ In kleine groepjes werden pijnlijke ervaringen en frustraties verteld en neergeschreven

Het Verslag 'Burgerschap en armoede' is beschikbaar op: www.armoedebestrijding.be

Het artikel 'Tweederangsburgers' over dit onderwerp staat op onze website.

VAN VERONTWAARDIGING NAAR **NIEUWE SPELREGELS**

We zijn boos en verontwaardigd omdat armoede blijft duren. Toch willen we niet ontmoedigd geraken. Een gesprek met Gie Van den Eeckhaut over knellende spelregels en het geloof in verandering.

In gesprek met Gie Van den Eeckhaut ▲

Uw werkdomein is maatschappelijke innovatie. Wat verstaat u daaronder?

Innovatie kennen we vooral als vernieuwing op het vlak van technologie. Wat wij willen is de maatschappij vernieuwen, dat doe je door de spelregels te veranderen. Die zijn talrijk en breed, bijvoorbeeld hoe we hier het interview afnemen, verkeersregels, spelregels die te maken hebben met organisaties, spelregels tussen mensen. Altijd en overal zijn er spelregels. Als we iets onrechtvaardig vinden is dat vaak omdat we botsen met spelregels. De vrouwenbeweging heeft geknokt tegen spelregels die maakten dat vrouwen zich niet ten volle konden ontwikkelen. De armoedebeweging knokt tegen spelregels die mensen vasthouden in armoede.

Hoe maak je nieuwe spelregels?

We proberen, vaak in de beslotenheid van het eigen werkveld, praktijken uit te werken met nieuwe spelregels. Zo ontdekken we wat mogelijk is en ontstaat een maatschappelijk leerpro-

ces. Dit noem ik het laboratorium. Het is belangrijk dat we met meerderen zo'n praktijken uittesten. Samen ontdekken we wat werkt of niet, samen vormen we een stroom. Zo ontstaan maatschappelijke 'samenstromingen' die in de eerste plaats bewustmaken en die daarna structuren kunnen veranderen. Een ziekenkas is ontstaan uit vele kleine solidariteitsinitiatieven. Mensen stelden zich de vraag: wat moet er gebeuren als een van ons ziek wordt? We steken allemaal een stukje van ons loon in de ziekenkas. En met dat geld zullen we de zieke ondersteunen. Ondertussen is dat gigantisch groot geworden en verankerd. Maar oorspronkelijk was dat klein en lokaal. Voor nieuwe praktijken zoals repaircafés, lokale markten en deeleconomie zoeken we nu eigen spelregels, economisch en ecologisch. Dit is nog geen mainstream, maar over tien jaar misschien wel. We zien nu al veranderingen. Verzekeraars bieden al verzekeringen aan voor deelauto's.

Dat zijn positieve verhalen. In de strijd tegen armoede duiken nieuwe spelregels op die de solidariteit verminderen.

Maatschappelijke innovatie komt tot stand in een arena waar onze leefwereld, de overheid en de markt de spelers zijn. Vandaag overheerst de markt, met spelregels die gericht zijn op winst.

Wat wij waardevol vinden voor onze leefwereld, waar onze relaties en onze familie bijhoren, dat botst dikwijls met de spelregels van de markt. Het marktdenken drukt zo hard op het arbeidsleven dat de leefwereld er last van krijgt, denk maar aan de burn-outs. De markt overheerst ook het denken van de overheid. Solidariteit als deel van het systeem staat op de helling. We moeten strijden voor het behoud ervan, maar deze 'systeemsolidariteit' kan aangevuld worden met solidariteit in de leefwereld, bijvoorbeeld het organiseren van ouderenzorg in de wijken. Dat gebeurt al. Nieuwe vormen van gedeelde zorg in de leefwereld moeten we zichtbaar maken. De achillespees is dat we snel willen veranderen, geen vijftig jaar wachten. Maar er zijn weinig alternatieven voor de lange weg. Om niet ontmoedigd te geraken heb je tussentijdse successen nodig: werken rond woonbeleid maar ook zorgen dat enkele mensen naar een betere woning kunnen verhuizen.

Wat is nodig om de strijd in de arena niet te verliezen?

Het is belangrijk om te strijden vanuit je krachten. Blijf jezelf, ook als organisatie. De kracht van onze leefwereld, daar gaat een groot ethisch appel van uit.

Onze rol is drievoudig. We **verbinden** mensen met elkaar, in groepen, netwerken en bewegingen en bieden ruimte voor ontwikkeling. Er is de **kritische rol**: we maken kwesties uit de leefwereld van mensen bekend, we dragen bij tot een maatschappelijke dialoog via een publiek debat, maar evengoed rond de keukentafel of in de trein. Tenslotte moeten we **laboratoria** creëren: praktijken ontwikkelen die een antwoord bieden op maatschappelijke vraagstukken, waardige alternatieven die gemeengoed kunnen worden. Aantonen dat het nu al kan. Dat is hoopvol.

Het tijdsklimaat is niet gunstig. De teneur is dat mensen individueel verantwoordelijk zijn voor hun situatie, dat ze niet gepamperd moeten worden. Toch moeten we armoedebestrijding op de agenda houden.

▲ Mensen zijn samen sterk. Oudenaardisten maakten samen een picknickdeken XXXL waar plaats was voor iedereen op 'etinge in't ges' (21 september).

Algemeen is er weinig mededogen. Des te belangrijker wordt het om praktijken te ontwikkelen die verbindingen creëren tussen mensen in armoede en mensen die niet leven in armoede. Om verhalen te vertellen hoe het is om in armoede te leven, hoe het komt dat mensen in armoede leven. Om vanuit het ethisch appel solidariteit wakker te maken. Er is geen andere weg.

U benadrukt het belang van Wij. 'Mensen zijn samen sterk'. Wat als mensen zich niet kunnen verenigen of uitgesloten worden?

Ik heb geen pasklaar antwoord. Maar misschien is het genoeg als jullie 100 of zelfs maar 30 mensen bereiken. Daaruit kunnen praktijken groeien die op lange termijn een groot effect hebben voor veel mensen. Ik denk aan het Algemeen Verslag over de Armoede(1994). Jullie hebben enorm aan die kar getrokken, jullie vroegen de overheid om een beleid uit te stippelen in dialoog met mensen in armoede, vanuit hun leefwereld. Dat was toen redelijk uniek. Het gebeurde vanuit een beperkt netwerk. Toch zijn er framewissels gebeurd die vandaag bepalen hoe we kijken naar armoede.

Het creëren van dergelijke straffe verhalen is een essentiële opdracht voor organisaties als ATD Vierde Wereld. Er is de hoop dat het succes andere mensen aanzet zich te verbinden.

U spreekt veel over hoop.

Je moet hopen en geloven dat het goed komt in de toekomst. Anders hou je het niet vol en moet je stoppen. Je werkt met mensen, je ontwikkelt netwerken, praktijken ... omdat je gelooft dat het vorm kan geven aan de toekomst. Je weet dat je het gewoon moet doen, ook al weet je niet of het zal lukken. Toen de homobeweging van start ging in de jaren '90 dachten ze wellicht nog niet aan de mogelijkheid van een homohuwelijk. Idem voor de vrouwenbeweging. Toen ze startten en belachelijk gemaakt werden, wisten ze niet wat ze allemaal zouden bereiken. Toch zijn ze er voor gegaan.

U heeft onderzoek gedaan naar de mensen achter die grote maatschappelijke innovaties. Wat hebben ze met elkaar gemeen?

Drie B's: ze zijn **Bewogen, Bevlogen, Beweeglijk**.

Wie bewogen is, is geraakt, kan kwaad zijn, wil verandering, wil een droom waarmaken. Bevlogen ben je als je al je talenten mobiliseert, grenzeloos. Soms ben je 'ambetant' voor je omgeving, je confronteert. Je gaat met dit alles beweeglijk om: als het zo niet lukt, doen we het op een andere manier, als het hier niet kan, dan doe we het ergens anders Oprichten wat nog niet is. Wat die mensen ook allemaal met elkaar gemeen hebben is dat ze heel nieuwsgierig zijn.

Bewogenheid betekent altijd drive, in de innerlijke geraaktheid zit de energie. Dit inspireert en appelleert. Hier willen mensen hun kar aanhaken.

Daarnaast is een strategische competentie nodig. Hoe het goede idee vorm geven naar een realiteit die werkt? En het dan ook nog verkocht krijgen, zorgen dat andere mensen mee in het verhaal willen stappen.

Vanwaar uw optimisme?

Als je naar de geschiedenis kijkt, zie je een voortschrijdende beweging. De arbeidersbeweging voerde een keiharde strijd voor solidariteit, met veel terugval, met slachtoffers, met politieke en sociale oorlog. Op lange termijn zie je altijd stappen vooruit. Het is aan de kar blijven trekken tegen beter weten in. Het tijdsklimaat is ongunstig, toch zijn veel actoren alerter dan 50 jaar geleden. Voldoende mensen moeten een kritische massa vormen. Een samenleving verandert maar als er een volgehouden inspanning blijft van een kritische massa. En die is er wat mij betreft.

Hoe kunnen we elkaar versterken ondanks onze verschillen?

Ieder die iets wil veranderen vindt wel partners, supporters. Goed dat er verschillende organisaties, bewegingen zijn. Je kan complementair zijn. Maar je moet je verbonden voelen, beseffen dat je in eenzelfde stroom zit. Geen concurrenten zijn.

Daarnaast moet je ook openstaan voor andere praktijken, daarvan willen leren. De samenleving is er bij gebaat dat er actoren zijn met verschillende visies. Zo ontdek je werkbare praktijken.

Hoe gaat u zelf om met verontwaardiging?

Ik zie verontwaardiging als een brandstof. Je moet ze goed aanwenden, omringen met competenties. Dan wordt die brandstof energie, anders verbrand je of raak je opgebrand.

Isabelle Maes en Guy Malfait

Gie Van den Eeckhaut - medewerker innovatie bij SoCiuS, steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk - docent sociaal werk Thomas More hogeschool

“MENSEN
ONTMOETEN
DUWT MIJ
VOORUIT”

© Koen Broos

In de media en tijdens studiedagen verrast hij ons met zijn visie op kinder- en gezinsarmoede. Het kinderrechtenverdrag is steeds zijn gids. De rode draad door zijn lezingen en rapporten is een pleidooi voor mensenrechten en waardigheid. Een gesprek met Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris.

U schreef een boek over kinderarmoede, 'Spelen in zwarte sneeuw'. Waarom koos u voor dit thema?

Het aantal kinderen dat in armoede leeft is de laatste jaren licht gestegen. Met 'Spelen in zwarte sneeuw' wil ik het thema uitdrukkelijk op de politieke en maatschappelijke agenda plaatsen. Je kan niet naar armoede en kinderarmoede kijken zonder het mensenrechtenspectief daarbij te betrekken. Zowel politiek als maatschappelijk wordt armoede vandaag de dag sterk geïndividualiseerd en dat is heel problematisch.

In het boek pleit u voor een structurele aanpak van armoede. Toch zien we dat het op politiek en maatschappelijk vlak meer gaat om armoede 'managen'. Hoe ervaart u dat?

Als armoede geïndividualiseerd wordt, of soms zelfs gecriminaliseerd, dan word ik daar ontzettend kwaad over. Ik verwijs in mijn boek naar Baldwin Van Gorp, een Leuvense professor die onderzoek heeft gedaan over beeldvorming. De resultaten van zijn onderzoek zijn schrijnend. De meerderheid van de Vlamingen ziet de ouder in armoede nog steeds als een incompetent ouder en het kind in armoede als een onschuldig slachtoffer. Het is aan het beleid om tegen dat beeld in te gaan en armoede aan te pakken met structurele maatregelen. Het kan niet dat je als kind bijvoorbeeld afhankelijk bent van de goodwill van sociaal werkers die, omdat ze op dat moment met je inzitten, ervoor zorgen dat je toch mee kan op kamp. Dat is sympathiek op dat moment, maar je bent dan caritatief bezig.

“ALS ARMOEDE
GEÏNDIVIDUALISEERD
WORDT,
OF SOMS ZELFS
GECRIMINALISEERD,
DAN WORD IK
DAAR ONTZETTEND
KWAAD OVER.”

U doet verschillende voorstellen in uw boek om kinderarmoede structureel aan te pakken. Wat is voor u prioritair?

Wonen. Anderhalf jaar geleden heeft het Kinderrechtencommissariaat een dossier rond dak- en thuisloosheid gepubliceerd met heel wat concrete aanbevelingen. Samen met de VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, nvdr) hebben we naar aanleiding van de komende lokale verkiezingen gewerkt rond kindvriendelijke woonomgevingen. Voor mij is dat prioriteit nummer één als het gaat over armoede. Het gaat over betaalbaar wonen, de organisatie van winteropvang, het optrekken van het aantal sociale woningen, het structureel inbedden van preventieve woonbegeleiding en een concreet antwoord bieden op uithuiszetting.

“RECHTEN VAN OUDERS EN
RECHTEN VAN KINDEREN
MOET JE ALTIJD IN RELATIE
TOT ELKAAR ZIEN.”

Kinderen hebben het recht om bij hun ouders op te groeien, daar hamert u op. Is daar een draagvlak voor in de maatschappij?

Dat is een heel moeilijke kwestie. Ik sta voor een relationele benadering van kinderrechten. Als de rechten van kinderen op de tweede plaats dreigen te komen, kloppen we op tafel. Maar de rechten van kinderen moet je altijd in relatie zien tot de rechten van anderen. Ouders zijn daar natuurlijk heel belangrijk bij. Je moet kinderrechten dus altijd in relatie zien tot de bredere gezinscontext. Maar ik zie veel bewegingen die de positie van ouders in armoede verzwakken. Het nieuwe voorstel om de pleegzorgtoeslag aan de pleegouders te geven in plaats van aan de biologische ouders, vind ik problematisch. Dat is geen goed signaal van het beleid. Ik ben heel blij met de nota van het Agentschap Jongerenwelzijn en Kind en Gezin waarin ze zelf aangeven dat de positie van ouders sterk bewaakt moeten worden als het om uithuisplaatsing gaat. Maar dat is geen evidentie, ook politiek niet. Ik hoed er mij voor om ouders uit te spelen tegenover kinderen. Wat niet wil zeggen, dat ik in de afgelopen jaren niet op situaties ben gebotst waarbij ik zeg: oei, die situatie is zo precair dat het kind tijdelijk in een veilige situatie moet geplaatst worden.

Wordt u gehoord?

Soms wel, soms niet. Samen met het Minderhedenforum hebben we drie jaar geleden de problematiek rond woonwagengedwongen bewoners aangeklaagd. Maar tot op de dag van vandaag is er nog veel te weinig gebeurd voor die groep. Op beleidsniveau is men wel bezig met de problematiek van hoge schoolkosten. Er zijn nog altijd scholen die op het einde van het jaar geen rapport uitreiken omdat de schoolfacturen niet betaald zijn. De minister heeft nu de opdracht gegeven om een studie te maken rond het invoeren van een maximumfactuur in het secundair onderwijs.

Vanwaar uw sterk pleidooi om ieder kind een waardig bestaan te geven?

Heel simpel: ik probeer op heel veel plaatsen te komen en mensen te ontmoeten. Gezinnen, scholen, ... Die ontmoetingen duwen mij vooruit. Ik probeer wat ik hoor en voel tijdens die ontmoetingen mee te geven aan de politiek en de maatschappij.

Ligt u soms wakker van de schrijnende verhalen?

Ik ben 's avonds zo moe dat ik niet veel wakker lig. Ik zoek voortdurend naar manieren om de verhalen te delen. Dat is de reden waarom ik heel veel ga spreken en 's avonds laat op de baan ben. Ik voel dat dat ontzettend belangrijk is. Waar ik soms wel mijn hoofd over breek is hoe je dat vandaag op een geloofwaardige manier kan doen. Verontwaardiging is soms een hol begrip geworden. Er zijn veel mensen verontwaardigd. Ieder heeft zijn persoonlijke verontwaardiging. Het is niet makkelijk om vanuit die verontwaardiging overtuigend te spreken, maar tegelijkertijd ook de bruggen open te houden. Dat is voor mij het moeilijkste. Hoe kunnen we succes boeken rekening houdend met ieders persoonlijke verontwaardiging? Ik blijf altijd de nuance zoeken. Dat is voor mij cruciaal. Anders verzeil je heel snel in mensen die tegenover elkaar staan. We moeten die verbindingen blijven zoeken.

Marijke Decuyper en Evelien Lambrecht

win
een boek

Spelen in zwarte sneeuw, een fragiel manifest tegen kinderarmoede

Bruno Vanobbergen

ISBN 978940143798,1 142 pag.

We mogen drie exemplaren van het boek wegschenken. Stuur ons **voor 30 juni** een mail of een kaartje met de vermelding 'Spelen in zwarte sneeuw'. Alles gaat in een doos en de onschuldige hand trekt drie winnaars.

Vergeet uw adres niet te vermelden. We sturen het boek op naar de winnaars.

Bruno Vanobbergen is doctor in de pedagogische wetenschappen en sinds 2009 kinderrechtencommissaris.

Het **Kinderrechtencommissariaat** is opgericht door het Vlaams Parlement als onafhankelijke instantie. Alles wat het doet staat in het teken van een goede naleving en toepassing van kinderrechten in Vlaanderen.

Het **'Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind'** is op 20 november 1989 aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York

Het dossier **(n)ergens kind aan huis, Dak- en thuisloosheid vanuit kind-perspectief** kan u downloaden op www.kinderrechtencommissariaat.be

KALENDER

VOLKSUNIVERSITEIT VAN DE VIERDE WERELD

Zaterdag 30 juni 2018

Zaterdag 6 oktober

Plaats van dialoog en vorming met mensen in armoede

LEESBIJEENKOMSTEN

Raadpleeg daarvoor onze website.

INFORMATIE-ONTMOETING: *De internationale Beweging ATD Vierde Wereld in België, wat is dat, wie zijn dat?*

De beste manier om dat echt te weten te komen is ons ontmoeten. Maak een afspraak.

GEÏNTERESSEERD IN EEN VAN DEZE ACTIVITEITEN?

Informer en aanmelden via het secretariaat:
contact@atd-vierdewereld.be.

Actuele informatie: zie www.atd-vierdewereld.be

Nieuwe privacywet

In mei treedt de nieuwe Europese privacywetgeving in werking (GDPR). Deze wet geeft gebruikers meer rechten over het gebruik van de eigen persoonsgegevens. Ook ATD Vierde Wereld hecht belang aan jouw privacy. De gegevens die we over jou verzamelen worden niet doorgespeeld aan derden. Je kan de gegevens die we over je hebben altijd opvragen, laten wijzigen of verwijderen via contact@atd-vierdewereld.be.

Onze volledige privacyverklaring vind je op onze website.

We waren met een infostand aanwezig op het festival Sfinks Mundial (10 mei)